

op 13 mei '40 in Wassenaar een NSB'er neergeschoten had, kreeg van de inmiddels ingestelde Militaire Kamer van de Haagse rechtbank twee maanden gevangenisstraf, een andere reserve-kapitein die een NSB'er in Limburg gedood had, kreeg er zes en een Rotterdamse agent van politie die op 12 mei '40 een vluchtende NSB'er dodelijk getroffen had, werd eerst door de Rotterdamse rechtbank, nadien door het Haagse gerechtshof vrijgesproken: zijn verdediger kon aantonen dat hij overeenkomstig de voor politieambtenaren geldende schietvoorschriften gehandeld had.

Deze en dergelijke uitspraken deden de NSB'ers in woede ontsteken. Zij wendden zich tot het *Reichskommissariat*. Schmidt was gevoelig voor hun klachten – Seyss-Inquart niet minder, en bij deze ging nog een tweede factor een rol spelen. Met name in de lente en zomer van '41 waren kleine anti-Duitse demonstraties (verzet door middel van het dragen van 'symbolen') zeer frequent geworden. De bezetter kon daar wel tegen optreden, en deed dat soms ook, maar het was hem aangenaam indien een deel van zijn repressieve taak overgenomen werd door een nieuw soort Nederlandse rechters. Er werd daar een concept-besluit voor opgesteld door het *Reichskommissariat*; het voorzag in de benoeming van 'vrederechters' en in de instelling van een 'vredegerechtshof'. Wie bij dat vredegerechtshof als procureur-generaal zou optreden, d.w.z. de ernstigste zaken aanhangig zou maken en dan de strafeis zou indienen, werd niet aan Schrieke overgelaten: van Genechten had die functie voor zichzelf gereserveerd en de bezetter liet haar graag aan hem over. Overigens kreeg Schrieke verlof, de nieuwe benoemingen naar eigen inzicht te doen; het spreekt vanzelf dat zijn keuze zou vallen op NSB'ers dan wel op anderszins 'foute' figuren.

Het door de Duitsers ontworpen concept-besluit werd volgens Schrieke's aanwijzingen door Hooykaas 'grondig omgewerkt en aan de Nederlandse straf- en strafproceswetgeving zoveel mogelijk aangepast'¹ – het verscheen in zijn uiteindelijke vorm op 16 augustus '41 in het *Verordeningsblad*.² Blijkens dit besluit zouden bij de rechtbanken in de vijf steden waar gerechtshoven gevestigd waren (Amsterdam, Den Haag, Arnhem, Den Bosch en Leeuwarden) vrederechters benoemd worden die bevoegd waren,

'in eerste aanleg kennis te nemen van alle misdrijven en overtredingen welke de politieke vrede binnen de volksgemeenschap in gevaar brengen of de hoogste politieke belangen van de volksgemeenschap raken of uit politieke beweegredenen zijn begaan, en voorts van de strafbare feiten welke met zodanige misdrijven of overtredingen door deelneming of samenloop verband houden.'

¹ POD-Den Haag: p.v. J. J. Schrieke (1 nov. 1945), p. 40. ² VO 156/41 (*Verordeningsblad*, 1941, p. 664-71).